

Luksemburgā, 2025. gada oktobrī

Gada pārskats par ES budžetu: 10 bieži uzdotie jautājumi

-
1. [Kādi ir Eiropas Revīzijas palātas uzdevumi saistībā ar ES pārskatiem?](#)
 2. [Ko Eiropas Revīzijas palāta secināja par 2024. gada pārskatiem?](#)
 3. [Ko nozīmē “atzinums bez iebildēm / atzinums ar iebildēm / negatīvs atzinums”?](#)
 4. [Kas ir “būtisks” klūdu līmenis?](#)
 5. [Ko nozīmē “aplēstais klūdu līmenis”?](#)
 6. [Vai klūdu īpatsvars nozīmē, ka 3,6 % no ES līdzekļiem tikuši izšķērdēti?](#)
 7. [Ja ir atrasta klūda, vai tas nozīmē, ka ir notikusi krāpšana?](#)
 8. [Ko nozīmē “plaši izplatīta klūda”?](#)
 9. [Kāda ir situācija attiecībā uz parādu un budžeta riska ekspozīciju?](#)
 10. [Kāpēc Eiropas Revīzijas palāta raizējas par pieaugošo slogu, ko rada aizņēmumu saistības?](#)
-

1. Kādi ir Eiropas Revīzijas palātas uzdevumi saistībā ar ES pārskatiem?

Katru gadu mēs **revidējam ES konsolidētos pārskatus un sniedzam atzinumu** par trim jautājumiem:

- vai pārskati ir ticami,
- vai ES ieņēmumi ir saņemti,
- vai maksājumi ir veikti atbilstoši noteikumiem.

Šīs pārbaudes ir pamats mūsu **ticamības deklarācijai**, ko saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. pantu mums ir pienākums sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei. ES budžeta izdevumi 2024. gadā kopumā bija **191,1 miljards EUR**. Ņemot vērā izdevumus no Atveseļošanas un noturības mehānismam paredzētajiem līdzekļiem (**55,9 miljardi EUR**), ES maksājumi kopumā bija **247,0 miljardi EUR**.

2. Ko Eiropas Revīzijas palāta secināja par 2024. gada pārskatiem?

Tāpat kā par katru finanšu gadu kopš 2007. gada, mēs esam apstiprinājuši pārskatus kā **ticamus** (t. i., esam snieguši atzinumu “bez iebildēm”). Mēs secinājām, ka 2024. gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļoja ES finanšu stāvokli, tās gada rezultātus, naudas plūsmu un neto aktīvu izmaiņas.

Mēs konstatējām, ka ieņēmumos kļūdu līmenis nebija būtisks.

Attiecībā uz izdevumiem mēs sniedzam divus atsevišķus atzinumus: vienu par ES budžetu un otru par Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM), kas ir ES pandēmijas atveseļošanas paketes NextGenerationEU (NGEU) galvenais pīlārs.

Aplēstais kļūdu līmenis **ES budžeta izdevumos** bija 3,6 %. Tas ir samazinājums salīdzinājumā ar diviem iepriekšējiem gadiem, kad aplēstais kļūdu līmenis bija 5,6 % (2023. gadā) un 4,2 % (2022. gadā). Aplēstais kļūdu īpatsvars 2024. gadam joprojām ir pārāk augsts – virs 2 % sliekšņa. Kļūdas 2024. gadā atkal bija **plaši izplatītas**: tāpēc mēs sesto gadu pēc kārtas esam snieguši **negatīvu atzinumu**.

ANM instrumentu īsteno būtiski atšķirīgi no standarta ES budžeta izdevumiem. ES budžeta izdevumu saņēmējiem maksā par konkrētu darbību veikšanu vai atlīdzina radušās izmaksas, taču saskaņā ar ANM dalībvalstīm maksā par iepriekš noteiktu atskaites punktu vai mērķrādītāju apmierinošu sasniegšanu. Tāpēc mēs esam snieguši **atsevišķu atzinumu par ANM izdevumiem**, un tam gada pārskatā esam veltījuši īpašu nodaļu. Mēs konstatējām pareizības problēmas ar finansiālām sekām 12 no 395 mūsu pārbaudītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, un sešos maksājumos sešām dalībvalstīm bija kļūdas. Mēs konstatējām arī pastāvīgas nepilnības dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās, un šīs nepilnības apdraud ES finanšu interešu aizsardzību. Tāpēc mēs sniedzām **atzinumu ar iebildēm**.

3. Ko nozīmē “atzinums bez iebildēm / atzinums ar iebildēm / negatīvs atzinums”?

- Atzinums **“bez iebildēm”** nozīmē, ka skaitliskie dati sniedz skaidru un patiesu priekšstatu un ir ievēroti finanšu ziņošanas un finanšu pārvaldības noteikumi. Pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

- Atzinums **“ar iebildēm”** nozīmē, ka revidenti nevar sniegt atzinumu **“bez iebildēm”**, bet konstatētās problēmas attiecas tikai uz konkrētām jomām.
- **“Negatīvs”** atzinums nozīmē, ka problēmas ir plaši izplatītas.

4. Kas ir “būtisks” kļūdu līmenis?

Revīzijas terminoloģijā tas ir **līmenis, virs kura kļūdu ietekmi uzskata par būtisku**. Būtisks kļūdu līmenis ir tāds kļūdu līmenis, kas var ietekmēt revīzijas ziņojuma adresātu lēmumu pieņemšanu. Gan ERP, gan Eiropas Komisija būtiskuma noteikšanai piemēro **2 % sliekšni**.

5. Ko nozīmē “aplēstais kļūdu līmenis”?

Skaitlis 3,6 % atbilst mūsu aplēsei par **naudas summu, kuru nevajadzēja izmaksāt** no ES budžeta, jo uzskatām, ka tā netika izlietota saskaņā ar ES noteikumiem vai konkrētiem valsts noteikumiem. Starp tipiskām kļūdām ir maksājumi neattiecināmiem saņēmējiem vai projektiem vai maksājumi par iepirktajiem pakalpojumiem, precēm vai investīcijām, kam nav pareizi piemēroti publiskā iepirkuma noteikumi.

6. Vai kļūdu īpatsvars nozīmē, ka 3,6 % no ES līdzekļiem tikuši izšķērdēti?

Nē. Tā nebūtu pareizi teikt, jo starp “kļūdu” un “izšķērdēšanu” ir liela atšķirība. Veicot ES budžeta izdevumu pārbaudes, mēs skatām, vai ES nauda ir izlietota atbilstoši noteikumiem, vai deklarētās izmaksas ir aprēķinātas pareizi un vai ir ievēroti attiecināmības nosacījumi. Ja vismaz viena no šīm prasībām nav ievērota, mēs to saucam par “kļūdu”. Skaitlis 3,6 % norāda uz šāda veida kļūdām. Lai gan šīs kļūdas ir maksājumos projektiem vai saņēmējiem, kas neatbilst attiecināmības nosacījumiem, šie projekti vai saņēmēji tomēr var nodrošināt paredzētos ieguvumus, tāpēc **līdzekļus nevar uzskatīt par izšķērdētiem**. Sniedzam piemēru no šā gada revīzijas ziņojuma. ES finansējums tika sniegts biogāzes iekārtas būvniecībai Francijā. Tomēr izrādījās, ka uzņēmums, kas bija ES līdzekļu saņēmējs, nebija apspriedies ar tirgus dalībniekiem (lai gan tas bija prasīts) un bija piešķīris būvniecības līgumu būvuzņēmējam, kas pieder tai pašai rūpniecības grupai, kurai pieder pats uzņēmums. Lai gan tas ir nepārprotams iespējama interešu konflikta gadījums, kad ir pārkāpti valsts un ES publiskā iepirkuma tiesību akti, biogāzes iekārtas tika piegādātas un tagad tiek izmantotas.

Protams, izdevumi var būt likumīgi un pareizi, bet joprojām izšķērdīgi. Viens no piemēriem, par kuru ziņojām, bija ostu infrastruktūra, kas bija uzbūvēta, pienācīgi neņemot vērā prognozēto kravu apjomu.

7. Ja ir atrasta kļūda, vai tas nozīmē, ka ir notikusi krāpšana?

Lielākajā daļā gadījumu mums šādas norādes nav. Pēc definīcijas krāpšana ir tīša maldināšana nolūkā gūt priekšrocības. Lai gan ar standarta revīzijas procedūrām var būt grūti atklāt krāpšanu, mūsu veikto pārbažu gaitā katru gadu atklājas vairāki gadījumi, kuros ir aizdomas par krāpšanu. 2024. gadā no 812 revidētiem darījumiem mēs ziņojām par 19 gadījumiem, kuros radās aizdomas par krāpšanu. Par šiem gadījumiem mēs paziņojām Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF), kurš vajadzības gadījumā sadarbībā ar dalībvalstu iestādēm veic izmeklēšanu un

turpmākas pārbaudes. Par septiņiem no šiem gadījumiem tika ziņots arī Eiropas Prokuratūrai (EPPO).

8. Ko nozīmē “plaši izplatīta kļūda”?

Mūsu 2024. gada revīzijas rezultāti apstiprina mūsu iepriekšējos novērtējumus, proti, ka līdzekļu izmaksāšanas veids ietekmē kļūdu risku. Vairāk nekā divās trešdaļās revidēto ES budžeta izdevumu 2024. gadā **kļūdu risks bija būtisks**. Lai gan mēs lēšam, ka kļūdu līmenis kopējos izdevumos ir 3,6 %, tas pieaug līdz 5,2 %, ja pārbauda izdevumus, kuriem piemēro sarežģītus noteikumus. Ņemot vērā šā izdevumu veida ievērojamo īpatsvaru kopējos izdevumos, mēs uzskatām, ka kļūdas ir plaši izplatītas, proti, tās ir sastopamas visā revidētajā datu kopā vai **ievērojamā daļā** no tās.

Revidētās jomas, kurās kļūdu līmenis bija būtisks, galvenokārt ietver **ES atlīdzinājuma maksājumus**, kad tiek atlīdzinātas attiecināmu darbību attiecināmas izmaksas. Piemēram, atlīdzinājumi tiek veikti pētniecības projektiem (kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”), investīcijām reģionālajā un lauku attīstībā (“Kohēzija, noturība un vērtības” un “Dabas resursi un vide”), kā arī attīstības palīdzības projektiem (“Kaimiņattiecības un pasaule”). Mēs secinām, ka aptuveni trešdaļā 2024. gadā revidēto jomu kļūdu līmenis nav būtisks. Tas attiecas uz **maksājumtiesību maksājumiem**, ko izmaksā saņēmējiem, kuri atbilst konkrētiem (mazāk sarežģītiem) nosacījumiem. Piemēram, šādi maksājumi ietver studentu un pētnieku stipendijas (kategorijā “Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma”), tiešo atbalstu lauksaimniekiem (“Dabas resursi un vide”) un ES darbinieku algas un pensijas (“Eiropas publiskā pārvalde”).

9. Kāda ir situācija attiecībā uz parādu un budžeta riska ekspozīciju?

2024. gadā **ES parāds atkal ievērojami palielinājās** (+31 %) un gada beigās sasniedza 601,3 miljardus EUR (2023. gadā – 458,5 miljardi EUR, 2022. gadā – 348,0 miljardi EUR), galvenokārt saistībā ar NextGenerationEU (NGEU) aizņēmumiem. Svārstīgo likmju dēļ kopējie procentu izdevumi pašreizējā ES ilgtermiņa budžetā (2021.–2027. g.) varētu sasniegt 30 miljardus EUR, kas divas reizes pārsniedz Eiropas Komisijas sākotnējo prognozi 14,9 miljardi EUR.

ES budžeta riska ekspozīcija (jeb maksimālā summa, kura jāsedz no ES budžeta, ja netiek pildītas maksājumu saistības) **turpināja pieaugt** un 2024. gada beigās sasniedza kopā 342,0 miljardus EUR (pieaugums no 298,0 miljardiem EUR 2023. gadā un 248,3 miljardiem EUR 2022. gadā). To galvenokārt veicināja papildu ANM aizdevumi dalībvalstīm un makrofinansālās palīdzības (MFP+) aizdevumi Ukrainai. ES budžeta riska ekspozīcija turpinās pieaugt, un paredzams, ka tuvākajos gados tā līdz 2027. gadam sasniegs 567 miljardus EUR.

10. Kāpēc Eiropas Revīzijas palāta raizējas par pieaugošo slogu, ko rada aizņēmumu saistības?

*Pēdējos piecos gados ES ir **arvien vairāk paļāvusies uz kapitāla tirgiem**, lai finansētu lielākas programmas, piemēram, NGEU. Līdz 2027. gadam neatmaksātie ES aizņēmumi varētu pārsniegt 900 miljardus EUR, kas ir gandrīz 10 reizes vairāk nekā 2020. gada līmenis pirms NGEU. Tāpēc paredzams, ka ES aizņēmumi līdz pašreizējā ES ilgtermiņa budžeta beigām 2027. gadā ievērojami pieaugs, un **lielākā daļa atmaksas tiks atlikta uz turpmākajiem gadiem**. Turpmāko ES budžetu ilgtspējas nodrošināšanai ir jāievieš piemēroti atmaksas grafiki, lai netiktu ierobežota ES rīcības un programmu finansiālā darbības joma.*

ERP gada pārskats par ES budžeta izpildi 2024. finanšu gadā ir pieejams ES 24 oficiālajās valodās tīmekļa vietnē eca.europa.eu